

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/106/2017
Identifikačné číslo spisu:	1305214571
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Machyniak
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:1305214571.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Machyniaka a sudcov JUDr. Rudolfa Čirča a JUDr. Danice Kočičkovej v spore žalobkyne H. X., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v I., U., v dovolacom konaní zastúpenej advokátskou kanceláriou IKRÉNYI & REHÁK, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 2, za ktorú koná JUDr. Ivan Ikrényi, PhD., advokát a konateľ, proti žalovaným 1/ H. T., nar. XX. XX. XXXX, bývajúcej v X., W., 2/ Q. V., nar. XX. X. XXXX, bývajúcej v I., U., v dovolacom konaní zastúpené JUDr. Jozefom Boledovičom, advokátom so sídlom v Rovinke, Úzka 578/4, o určenie vlastníctva, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 5C/829/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 29. novembra 2016 sp. zn. 5Co/499/2012, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobkyňa je povinná zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov dovolacieho konania, o výške ktorej bude rozhodnuté súdom prvej inštancie samostatným uznesením.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok rozsudkom z 19. apríla 2012 č. k. 5C/829/2008 -261 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala, že je vlastníčkou v podiele 1 k pozemku parc. č. XXX, záhrada, o výmere 252 m², zapísanému v prospech žalovaných 1/ a 2/ na LV č. XXX pre k. ú. I. (pôvodne vedenej v pozemkovoknižnej vložke č. XX) a určenia, že v rovnakom podiele pozemok patrí do dedičstva po jej manželovi L. X., nar. XX. XX. XXXX, zomrelom dňa XX. XX. XXXX. Vychádzal zo zistení, že Výmerom o vlastníctve pôdy zo 14. 05. 1948 vydaným Poverením pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave boli prídelcom T. L. a manželke P., rodenej P. (ďalej len „predchodcovia žalovaných“) pridelené do vlastníctva nehnuteľnosti v k. ú. V. o celkovej výmere 1,5638 ha, okrem iných aj nehnuteľnosť, ktorá je predmetom sporu, že rozhodnutím ONV Bratislava - vidiek, odbor VHPL z 05. 05. 1966 bola vydaná v prospech predchodcov žalovaných prídelová listina, ktorou im bola (okrem iných) pridelená do vlastníctva aj uvedená nehnuteľnosť za prídelovú cenu 6.626 Kčs (s poznámkou nedoplatok je vyrovnaný) a že na základe osvedčení o dedičstve sp. zn. D 5829/93, Dnot 882/93 z 28. januára 1997 po neb. T. L., zomrelom XX. XX. XXXX., resp. sp. zn. 8D 537/00, Dnot

279/00 z 15. 01. 2002 po neb. P. L., zomrelej XX. XX. XXXX. žalované ako dedičky zo zákona nadobudli okrem iných aj spornú nehnuteľnosť každá v jednej polovici. Z Výmeru o vlastníctve pôdy zo 14. 05. 1948 vydaného Poverenictvom pôdohospodárstva a pozemkovej reformy v Bratislave mal ďalej preukázané, že P. X. a manželke H., rod. W. (predchodcovia nebohého manžela žalobkyne) boli pridelené do vlastníctva okrem iných aj nehnuteľnosti v k. ú. V. vedené v pozemkovoknižnej vložke č. XX parc. č. XX/X a XX/X - dom a záhrada, parc. č. XXXX, XXXX a XXXX - role a lúka, pričom pozemok parc. č. XXX v tomto výmERE uvedený nebol. Okrem toho zistil, že Okresný národný výbor Bratislava - vidiek, odbor PVLH vydal dňa 21. 09. 1969 pre L. X. a manželku H., rod. P. prídelovú listinu, na základe ktorej im boli pridelené do vlastníctva nehnuteľnosti k. ú. I. vedené v pozemkovoknižnej vložke č. XX okrem iných aj predmetná nehnuteľnosť (listina nie je opatrená pečiatkou a nie je na nej vyznačený dátum právoplatnosti). V konaní nebolo sporné, že žalobkyňa spolu s nebohým manželom užívali predmetnú nehnuteľnosť od roku 1958 nepretržite do smrti jej manžela v roku 2005. K naliehavému právnomu záujmu žalobkyne na požadovanom určení uviedol, že na spornú nehnuteľnosť boli vydané duplicitné prídelové listiny, pričom vlastníctvo k nej je v katastri nehnuteľností zapísané v prospech žalovaných. Žalobkyňa preto má naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti nadobudli na základe prídelovej listiny vy danej Okresným národným výborom Bratislava - vidiek dňa 21. 09. 1969 uviedol, že v čase vydania tejto listiny štát už nebol vlastníkom pozemku, keďže tento pozemok na základe skôr vy danej prídelovej listiny, nadobudli do vlastníctva predchodcovia žalovaných. Žalobkyňa spolu s manželom nemohli preto nadobudnúť vlastnícke právo rozhodnutím štátneho orgánu v zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa okresného súdu žalobkyňa a jej nebohý manžel nenadobudli sporný pozemok do vlastníctva ani vydržaním. Pokiaľ žalobkyňa tvrdila, že užívali nehnuteľnosť už od roku 1951, neuviedla žiaden právny dôvod vstupu do držby, a tento nevyplýva ani z potvrdenia obce I., resp. družstva a ani z výpovedí svedkov. Sporný pozemok bol pridelený do vlastníctva predchodcov žalovaných výmerom ešte v roku 1948, a teda, žalobkyňa s manželom ho mohli užívať len s ich, čo i len ústnym súhlasom. Museli preto vedieť, že im sporný pozemok nepatrí; nemohli s ním nakladať ako s vlastným. Túto skutočnosť potvrdzuje aj ich žiadosť o vydanie prídelu v roku 1969, v ktorej požiadali, aby im bol pridelený sporný pozemok. Ani vydanie prídelovej listiny z 21. 09. 1969 nemohlo nič zmeniť na nedostatku ich dobromyseľnosti, čo potvrdzuje aj fakt, že po vydaní tejto listiny v roku 1969 nepožiadali o zápis do evidencie nehnuteľností. Na základe týchto úvah dospel k záveru, že na strane žalobkyne a jej nebohého manžela tu chýbala dobromyseľnosť v tom, že im sporný pozemok patrí, a teda oprávnenosť držby ako jednej z podmienok pre nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním. Navyše, s poukazom na ustanovenie § 872 ods. 5 a ods. 6 Občianskeho zákonníka dospel k záveru, že i v prípade preukázania dobrej viery, žalobkyňa a jej manžel by mohli sporný pozemok vydržať iba v prospech štátu so vznikom práva na uzavretie dohody o osobnom užívaní pozemku. Keďže k uzavretiu takejto dohody do 31. 12. 1991 nedošlo, mali právo na uzavretie kúpnej zmluvy, ktoré právo im ale po márnom uplynutí jednoročnej prekluzívnej lehoty zaniklo. Žalobu žalobkyne považoval preto za nedôvodnú. Právne vec posúdil podľa § 80 písm. c) O. s. p., § 130 ods. 1, § 134 ods. 1, ods. 2 a ods. 3, § 872 ods. 5 a ods. 6 Občianskeho zákonníka.

2. Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 29. novembra 2016 sp. zn. 5Co/499/2012 na odvolanie žalobkyne rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej potvrdil a v časti týkajúcej sa náhrady trov konania jeho rozsudok zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dospel k správnym skutkovým a právnym záverom a vo veci samej aj správne rozhodol. Stotožnil sa s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žalobkyňa s nebohým manželom nemohli nadobudnúť do vlastníctva sporný pozemok na základe prídelovej listiny z 21. 09. 1969, keďže v tom čase sporný pozemok bol na základe skôr vy danej prídelovej listiny z 05. 05. 1966 vo vlastníctve predchodcov žalovaných (uvedená listina bola obsahovo totožná s výmerom o vlastníctve pôdy zo 14. 05. 1948). Za správny považoval záver súdu prvej inštancie, že žalobkyňa s manželom nenadobudli do vlastníctva predmetný pozemok ani vydržaním. Uviedol, že jedným z predpokladov nadobudnutia vlastníctva týmto originálnym spôsobom, je dobromyseľná držba veci ako vlastnej. Z výsledkov vykonaného dokazovania je síce zrejmé, že žalobkyňa s manželom spornú záhradu (bezprostredne nesusedí s nehnuteľnosťami v ich vlastníctve, ale vo vlastníctve žalovaných, nejde o predzáhradku) po dlhý čas užívali bez akéhokoľvek rušenia, no samotná držba veci (detencia) pre vydržanie vlastníctva nepostačuje. Presvedčenie držiteľa, že mu vec patrí sa musí opierať o konkrétne okolnosti, z ktorých

možno vyvodiť záver, že akákoľvek iná osoba by za rovnakých okolností pri bežnej opatrnosti nemala počas celej držby pochybnosti, že vec jej patrí. Musí teda existovať akýsi ospravedlniteľný omyl užívateľa veci o tom, že vec je v jeho vlastníctve, hoci tomu v skutočnosti tak nie je. Podľa odvolacieho súdu aj prídelovú listinu, resp. výmer o vlastníctve pôdy možno vo všeobecnosti považovať za právnu skutočnosť, ktorá zakladá ospravedlniteľný omyl užívateľa veci, ak sa neskôr preukáže, že vec do vlastníctva nenadobudol. Bol toho názoru, že v konaní vyšli najavo okolnosti, ktoré dobromyseľnosť žalobkyne a jej nebohého manžela v čase uchopenia držby a následne i ku dňu 01. 01. 1992 vylučujú. V štátnom archíve v T. sa totiž nenachádza, na rozdiel od iných výmerov o vlastníctve pôdy a prídelových listín, žalobkyňou vo fotokópii predložená prídelová listina z 21. 09. 1969, pričom bolo zistené, že na nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne a jej manžela bola vo vzťahu k tým istým nehnuteľnostiam (v intraviláne aj v extraviláne) vydaná prakticky každé desaťročie (nová) prídelová listina. V listinách vydaných pre žalobkyňu a jej manžela (predchodcov jej manžela) pochádzajúcich zo štátneho archívu sporný pozemok nie je uvedený ani v jednom výmere alebo prídelovej listine (výmery zo 14. 05. 1948, prídelové listiny z 20. 02. 1957, z 27. 04. 1965 z 18. 02. 1976). Neuvádza sa ani v prídelovej listine zo dňa 19. 09. 1969 vydané dva dni pred prídelom, z ktorého žalobkyňa vyvodzuje dobromyseľnosť. Táto listina (bez sporného pozemku) žalobkyňi a jej manželovi bola nepochybne doručená, keďže na jej základe (nie na základe pre nich priaznivejšej prídelovej listiny z 21. 09. 1969) žiadali dňa 28. 12. 1992 Geodéziu o zápis vlastníckeho práva k pozemkom, ktoré im boli touto listinou pridelené. Ak v rozpätí dvoch dní boli vydané dve prídelové listiny s rozdielnym obsahom prideľovaných pozemkov a dovtedy pre nich (ich predchodcov) vydané výmery o vlastníctve pôdy a prídelové listiny boli obsahovo zhodné s prídelovou listinou z 19. 09. 1969, žalobkyňa a jej manžel museli mať pri bežnej opatrnosti pochybnosť o vlastníctve držanej veci na podklade prídelovej listiny vydané dňa 21. 09. 1969. Okrem toho žalobkyňa a jej manžel ohľadne pridelených pozemkov v intraviláne opakovane komunikovali s príslušnými úradmi; museli si byť preto vedomí skutočného stavu veci tak pred 21. 09. 1969, ako aj po tomto dátume. Na základe týchto úvah dospel zhodne so súdom prvej inštancie k záveru o nedostatku dobromyseľnosti na strane žalobkyne a jej manžela, že im sporná nehnuteľnosť patrí. Rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej preto ako vecne správny potvrdil. V časti náhrady trov konania napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie, lebo tarifná hodnota pozemku nebola zistená správne, keď túto súd určil podľa zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach.

3. Proti tomuto rozsudku krajského súdu podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“). Uviedla, že dovolanie uplatňuje podľa § 420 písm. f) C. s. p. a z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, pričom prípustnosť vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) a b) C. s. p. K prvému dovolaciemu dôvodu uviedla, že oba súdy v dôsledku nesprávnej aplikácie právnej úpravy a judikatúry v otázke existencie vyvrátiteľnej právnej domnienky zakotvenej v § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka a rozloženia dôkazného bremena zhoršili jej procesné postavenie, čo malo vplyv na rozhodnutie vo veci samej. Odvolací súd sa v týchto otázkach odklonil od konštantnej judikatúry a mal tento odklon aj náležite odôvodniť, čo neurobil a preto jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené. Pokiaľ ide o nesprávne právne posúdenie veci, primárne vytykala odvolaciemu súdu, že nesprávne v rozpore s rozhodovacou praxou posúdil otázku súvisiacu s vyvrátiteľnou právnou domnienkou a pravidlá dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena. Právnu domnienku dobromyseľnosti odvolací súd vôbec neaplikoval a dôkazné bremeno rozvrhol presne opačne, ako to uvádza konštantná judikatúra. Pritom odkázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Obo 42/2012 a sp. zn. 4 Cdo 243/2011. Pokiaľ ide o otázku dobromyseľnosti odvolací súd nesprávne ich dobrú vieru spochybňoval odkazom na prídelové listiny vydané právnym predchodcom žalovaných. Ak odvolací súd pri posudzovaní dobromyseľnosti na ne prihliadol, dopustil sa nesprávneho právneho posúdenia veci. Rovnako nebolo možné vylúčiť dobromyseľnosť tým, že prídelovej listine, od ktorej odvodzuje dobrú vieru, predchádzala v krátkom čase iná listina, ktorá pridelenie sporného pozemku neobsahovala. Zo všetkých prídelových listín je zrejmé, že u jednotlivých vydávaných listín dochádzalo k obsahovým posunom. Posledným relevantným prídelom bola práve prídelová listina vydaná 21. 09. 1969 a hoci v nej oproti predchádzajúcej bol uvedený sporný pozemok, tento rozdiel nespôsobuje ich nedobromyseľnosť; mohli sa spoliehať a vychádzať z tejto neskoršej listiny, konajúcim orgánom zjavne opravenej a záväznej, čo aj urobili. Ak by bola situácia opačná, t. j. ak by konajúci orgán skôr pridelenú parcelu z prídelovej listiny vypustil, toto by bolo potenciálne spôsobilé ovplyvniť dobromyseľnosť držiteľa. Podľa dovolateľky ani pri priemernej opatrnosti postupné vydanie prídelových listín s rôznym obsahom, nie je spôsobilé

vyvolať pochybnosť v tom, že rozšírený obsah neskoršej pridelovej listiny je spôsobilý založiť vlastnícke právo k nehnuteľnosti v nej uvedenej. Uvedená právna otázka nebola v praxi dovolacieho súdu priamo riešená, preto dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) C. s. p. Poukazovala na to, že v konaní preukázala, že s manželom nemali dôvod sa domnievať, že im sporná nehnuteľnosť nebola pridelená platne, že sa s manželom nielen oni považovali za vlastníkov, ale aj ich susedia a orgány verejnej moci. Žiadala preto, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu vo výroku vo veci samej zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia krajskému súdu na ďalšie konanie, prípadne aby rozsudok zmenil tak, že jej žalobe v celom rozsahu vyhovie.

4. Žalované vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že dôvody, pre ktoré by dovolanie bolo reálne prípustné neexistujú. Poukazovali na to, že samotná pridelová listina z 21. 09. 1969 je vecne aj právne pochybná, lebo v štátnom archíve sa táto listina na rozdiel od iných nenachádzala, nikdy nebola v konaní predložená v origináli, je podpísaná v zastúpení neidentifikovanou osobou a nie je opatrená úradnou okrúhlou pečatou, iba bežnou pečiatkou Okresného národného výboru. Dôvod dovolania ako porušenie práva na spravodlivý proces pre nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu je použitý účelovo. Rozsudky konajúcich súdov sú odôvodnené štandardným spôsobom. Pokiaľ ide o argument týkajúci sa použitia druhej vety § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka uviedli, že vznik oprávnenej držby na strane žalobkyne bol odvolacím súdom úplne vylúčený. Rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia tejto otázky a odvolací súd nemal preto ani dôvod vyporiadať sa s rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. K otázke rozloženia dôkazného bremena poukázali na svoje písomné podania s právnymi analýzami sporu s tým, že práve oni navrhli na preukázanie nedôvodnosti žaloby vyžiadať listiny zo Štátneho archívu v Modre, ktoré vyvrátili pôvodné tvrdenia žalobkyne uvádzané v návrhu a výraznou mierou prispeli k vecným a právnym záverom konajúcich súdov. Navrhli preto dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C. s. p.), zastúpená advokátom v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 C. s. p., že ide o dovolanie, ktoré spĺňa náležitosti stanovené zákonom (§ 428 C. s. p.), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

6. V preskúmvanej veci žalobkyňa napadla dovolaním rozsudok odvolacieho súdu jednak z dôvodu existencie vady v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. a jednak z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci.

7. Dovolací súd sa preto najskôr zaoberal prípustnosťou a súčasne aj dôvodnosťou dovolania uplatnenou podľa § 420 písm. f) C. s. p. (v čase rozhodovania dovolacieho súdu už bolo vydané uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018, ktorý rozhodol o spornej otázke prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov v dovolaní tak, že kumulácia dovolacích dôvodov je prípustná).

8. Podľa citovaného zákonného ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces je treba rozumieť taký nesprávny postup súdu, ktorý sa prejavuje v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, vymykajúcich sa nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca. Podstatou tohto práva je zabezpečiť fyzickým a právnickým osobám možnosť domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty, ktoré im právny poriadok priznáva.

9. Dovolateľka videla zmätočnosťnú vadu v zmysle uvedeného ustanovenia v tom, že nesprávnou aplikáciou právnej úpravy a judikatúry v otázke vyvrátiteľnej právnej domnienky upravenej v § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) a rozloženia dôkazného bremena odvolacím súdom, sa zhoršilo jej procesné postavenie a že jeho rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, keďže v týchto otázkach sa odvolací súd odklonil od konštantnej judikatúry a rozhodnutie neobsahuje odôvodnenie tohto odklonu.

10. Podľa dovolacieho súdu konanie pred odvolacím súdom žalobkyňou tvrdenými vadami postihnuté nie je.

11. K prvej námietke treba uviesť, že ak dovolateľka vyčíta odvolaciemu súdu nesprávnou aplikáciu

vyvrátiteľnej právnej domnienky vyplývajúcej z ustanovenia § 130 ods. 1 veta druhá OZ, v podstate namieta omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. Obdobne to platí aj v prípade otázky dôkazného bremena. Ak totiž súd svoje rozhodnutie založí na nesprávnom posúdení dôkazného bremena, ide o prípad nesprávneho právneho posúdenia veci, čo treba považovať za dovolací dôvod uvedený v ustanovení § 432 C. s. p., ktorý sám osebe prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) C. s. p. nezakladá. Omyl súdu pri aplikácii práva môže mať vplyv na samotné rozhodnutie súdu vo veci samej; ním sa procesné postavenie dovolateľky tak ako to tvrdí v dovolaní, nezhoršuje.

12. Pokiaľ ide o jej druhú námietku, dovolací súd zastáva názor, že odvolací súd sa neodklonil v otázke vyvrátiteľnej právnej domnienky a ani v otázke rozloženia dôkazného bremena od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Odvolací súd totiž vychádzal pri svojom rozhodnutí predovšetkým zo záveru, podľa ktorého v konaní zistené okolnosti vylučovali dobromyseľnosť žalobkyne a jej manžela, že im vec patrí a teda v tomto prípade žiadne pochybnosti o tom, či tu bola zo strany žalobkyne a jej manžela držba oprávnená alebo nie, nenastali. Druhá veta ustanovenia § 130 ods. 1 OZ na daný prípad teda nedopadá, čím sa dovolací súd stotožňuje (viď dôvody v bode 23 rozsudku). Odvolací súd nemal preto žiaden dôvod v odôvodnení rozsudku sa osobitne zaoberať odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe v zmysle § 393 ods. 3 C. s. p.

13. V súvislosti s dôkaznou povinnosťou a dôkazným bremenom treba uviesť, že dobrá viera musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých je možné usudzovať, že presvedčenie držiteľa je opodstatnené. Takýmito okolnosťami sú spravidla okolnosti, ktoré sa týkajú právneho dôvodu nadobudnutia veci (práva), t. j. tzv. titulu uchopenia sa držby. Držiteľ musí byť teda v dobrej viere, že tu existuje taký právny dôvod (titul), ktorého právnym následkom podľa platného práva je nadobudnutie vlastníctva. Povinnosť tvrdiť a preukázať tieto okolnosti zaťažuje toho, kto tvrdí, že došlo k nadobudnutiu vlastníckeho práva vydržaním (táto osoba má poznatky o tom, akým spôsobom a za akých okolností vstúpila do držby veci alebo práva). Dôkazné bremeno preukázať oprávnenosť držby má preto predovšetkým žalujúca strana, čo nepochybne vyplýva aj z rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré odkazuje v dovolaní žalobkyňa.

14. V preskúmvanej veci žalobkyňa síce tvrdila, že spolu s nebohým manželom sa chopili držby sporného pozemku už v roku 1951, no neuviedla žiaden právny dôvod, z ktorého by mohli nadobudnúť presvedčenie, že im táto nehnuteľnosť po práve patrí. Konštatovanie súdu prvej inštancie, že žalobkyňa v tomto smere neuniesla dôkazné bremeno, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, je namieste. Pokiaľ sa odvolací súd zaoberal otázkou dobromyseľnosti, ktorú žalobkyňa odvodzovala od prídelovej listiny z 21. 09. 1969, založil svoje rozhodnutie na závere, že v konaní vyšli najavo skutočnosti, ktoré vylučujú dobrú vieru žalobkyne a jej manžela, že im sporný pozemok od tejto doby právom patrí. Vychádzal teda zo stanoviska, že držba pozemku žalobkyne oprávnená nebola, čo v podstate tvrdili žalované, pričom tento záver opieral predovšetkým o listinné dôkazy, ktoré v konaní navrhla vykonať práve žalovaná strana. Z uvedeného potom vyplýva, že odvolací súd v skutočnosti rozvrhol dôkazné bremeno medzi žalujúcu a žalovanú stranu v súlade s judikatúrou najvyššieho súdu. Ani vo vzťahu k tejto otázke odvolací súd nebol povinný zaoberať sa v dôvodoch rozsudku odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe tak, ako to mylne tvrdí žalobkyňa. Odôvodnenie rozsudku dovolacieho súdu netrpí preto nedostatkom dôvodov výslovne uvedených v § 393 ods. 3 C. s. p.; ich absencia nemá v tomto prípade za následok porušenie práva žalobkyne na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) C. s. p.

15. Keďže dovolací súd žalobkyňou tvrdenú existenciu vady v zmysle citovaného zákonného ustanovenia nezistil, pristúpil k posúdeniu dovolania (jeho prípustnosti) z hľadiska ďalšieho dovolateľkou uplatneného dovolacieho dôvodu, a to, že napadnutý rozsudok dovolacieho súdu spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C. s. p.).

16. Dovolaťka správnosť právneho posúdenia veci odvolacím súdom v otázke (ne)nadobudnutia vlastníctva k veci rozhodnutím štátneho orgánu, dovolaním nenapadla. Dovolaťka súc súc viazaný rozsahom jej dovolania v zmysle § 439 C. s. p. (v danej veci nejde o výnimky uvedené pod písm. a) až c)) vec preto z tohto hľadiska nepreskúmaval.

17. Pokiaľ dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke súvisiacej s vyvrátiteľnou právnou domnienkou zakotvenou v § 130 ods. 1 veta druhá OZ a v otázke dôkaznej povinnosti a dôkazného bremena, prípustnosť dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. že rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Predpokladom prípustnosti

podľa citovaného ustanovenia je okrem iného skutočnosť, že od vyriešenia dovolaním napadnutej právnej otázky záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

18. K prvej žalobkyňou nastolenej právnej otázke treba uviesť, ako to bolo spomenuté už v bode 12 rozsudku, že odvolací súd dospel k záveru o vylúčení dobromyseľnosti žalobkyne a jej manžela pokiaľ žalobkyňa opierala vstup do držby sporného pozemku o prídelovú listinu z 21. 09. 1969, s ktorým záverom sa dovolací súd stotožňuje (viď dôvody v bode 23 rozsudku). Odvolací súd vec preto neriešil z pohľadu ustanovenia § 131 ods. 1 veta druhá OZ, a teda nešlo o právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo jeho rozhodnutie. Tým ale nie je splnený jeden z predpokladov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 C. s. p., z ktorého dôvodu dovolanie žalobkyne vo vzťahu k tejto otázke nie je prípustné.

19. Pokiaľ ide o druhú žalobkyňou nastolená právnu otázku (nesprávne posúdenie povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti), dovolací súd odkazuje na dôvody uvedené v bode 14 rozsudku. S odkazom na tieto dôvody dospieva k záveru, že nie je splnený jeden z predpokladov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., a to odklon odvolacieho súdu v tejto otázke od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dovolanie ani v tejto časti preto prípustné nie je.

20. Napokon, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dôvodnosti dovolania žalobkyne v otázke, či dobromyseľnosť držiteľa môže byť vylúčená v prípade, ak v skôr vydannej (pôvodnej) prídelovej listine než tej, od ktorej držiteľ odvodzuje svoju dobromyseľnosť, sporná nehnuteľnosť uvedená nie je a teda, či odvolací súd na správne skutkové zistenia aplikoval správne príslušné ustanovenie občianskeho zákonníka o dobrej viere držiteľa (§ 130 ods. 1 OZ), keďže táto otázka v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola riešená (§ 421 ods. 1 písm. b) C. s. p.).

21. Podľa dovolacieho súdu odvolací súd dospel na podklade výsledkov vykonaného dokazovania k správne záveru, že so zreteľom ku všetkým okolnostiam, ktoré vyšli v konaní najavo, je vylúčená dobromyseľnosť v presvedčení žalobkyne a jej nebohého manžela, že im od vydania prídelovej listiny z 21. 09. 1969 sporný pozemok právom patrí. Za správne treba v podstate považovať aj úvahy odvolacieho súdu, ktorými sa riadil a z ktorých vychádzal.

22. Dobrá viera je presvedčením nadobúdateľa, že nejedná bezprávne, ak si prisvojuje určitú vec. Ide o psychický stav, o vnútorné presvedčenie subjektu. Dobrá viera sa musí vzťahovať ku všetkým právnym skutočnostiam, ktoré majú za následok nadobudnutie veci alebo práva, ktoré je predmetom držby, teda aj k titulu, na podklade ktorého mohlo držiteľovi vlastnícke právo vzniknúť. Musí byť podložená konkrétnymi okolnosťami, z ktorých možno dospieť k úsudku, že toto presvedčenie držiteľa je opodstatnené. Posúdenie, či držiteľ je v dobrej viere alebo nie je treba vždy hodnotiť objektívne a nie len zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) samotného držiteľa. Dobrá viera sa nemôže zakladať na takom omyle držiteľa, ktorému sa pri normálnej opatrnosti dalo vyhnúť; omyl tu musí byť ospravedlniteľný. Je treba vždy zobrať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno vzhľadom na okolnosti a povahu daného prípadu po každom požadovať, nemal, resp. nemohol mať dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec alebo právo patrí. Pri hodnotení dobrej viery je treba vychádzať z toho, ako by vec bola posudzovaná ktoroukoľvek inou osobou za rovnakých okolností pri zachovaní obvyklej opatrnosti, ktorú možno po každom požadovať. V praxi sa vyskytujú aj prípady, že omyl u držiteľa je vyvolaný štátnym orgánom. Tu sa súdna prax prikláňa k názoru, že ak sa nepreukáže, že držiteľ o vade musel vedieť, je omyl vyvolaný štátnym orgánom ospravedlniteľný, lebo vychádza z dôvery občana v štát a jeho orgány.

23. V preskúmvanej veci odvolací súd správne uvádza, že vydaniu prídelovej listiny, od ktorej žalobkyňa odvodzuje dobrú vieru, predchádzalo vydanie iných prídelových listín. Okresným národným výborom v L. už dňa 20. 02. 1957 bola vydaná prídelová listina (ďalej len „pôvodná prídelová listina“), ktorou boli žalobkyňa a jej nebohému manželovi pridelené do vlastníctva nehnuteľnosti v intraviláne a v extraviláne (listina na rozdiel od prídelovej listiny z 21. 09. 1969 je podpísaná predsedom ONV, opatrená odtlačkom okrúhlej pečiatky a nachádzala sa v štátnom archíve) v predmete prídelu zhodná s výmerom zo 14. 05. 1948, ktorým boli totožné nehnuteľnosti pridelené do vlastníctva predchodcom manžela žalobkyne (tento výmer bol neskôr zrušený). Žalobkyňa a jej manželovi a ani jeho predchodcom sporný pozemok touto pôvodnou prídelovou listinou, resp. výmerom pridelený do vlastníctva nebol. Rovnako tomu bolo aj v prípade prídelovej listiny vydannej 19. 09. 1969, ktorou boli pridelené do vlastníctva žalobkyne a jej manžela tie isté nehnuteľnosti ako pôvodnou prídelovou listinou. Do dispozičnej sféry žalobkyne a jej manžela sa nepochybne dostala nielen prídelová listina z 19. 09. 1969 ako to správne

uvádza odvolací súd, ale aj pôvodná prídelová listina, o čom svedčí zápisnica spísaná dňa 23. 08. 1958 na MNV v Limbachu o usporiadaní pohľadávky MPPR za pôdohospodársky majetok, ktorý „nadobudol prídelom L. X., nar. XX. XX. XXXX a H. r. P. (táto zápisnica je podpísaná samotnou žalobkyňou a pochádza zo štátneho archívu). Až v prídelovej listine vydanej 21. 09. 1969, je uvedený v predmete prídelu okrem nehnuteľností identických s predchádzajúcimi listinami, sporný pozemok. V tejto listine sa však neuvádzajú žiadne dôvody, ktoré by vysvetľovali zmenu v predmete prídelu oproti pôvodnej prídelovej listine, resp. prídelovej listine vydanej 19. 09. 1969, t. j. dva dni predtým a podpísanej tou istou pracovníčkou vo forme za vedúceho odboru. Z tejto prídelovej listiny nebolo teda zrejmé, že sa ňou opravuje pôvodná prídelová listina, resp. prídelová listina z 19. 09. 1969 tak, ako to žalobkyňa tvrdí v dovolaní. Žalobkyňa a jej manžel si museli byť preto vedomí toho, že sa im touto listinou prideluje niečo, čo nebolo predmetom pôvodnej prídelovej listiny a ani predmetom prídelovej listiny vydanej dva dni pred touto listinou. Odvolací súd dospel preto k správne mu záveru, že pri zachovaní náležitej opatrnosti, ktorú možno po každom požadovať, žalobkyňa a jej manžel museli mať pochybnosť o tom, že im takto pridelená nehnuteľnosť právom patrí. Dobrá viera sa posudzuje z hľadiska objektívneho, subjektívna úroveň právneho vedomia tak nie je podstatná, pričom vo všeobecnosti platí, že oprávnený držiteľ by nemal mať žiadnu pochybnosť o tom, či mu vec, ktorú drží, patrí alebo nie. Už opodstatnená neistota o tom, že prídelcovi bolo pridelené neskôr vydanou prídelovou listinou inak so zhodným predmetom prídelu niečo, čo pôvodná prídelová listina neobsahovala, o čom prídelca vedel, takúto pochybnosť určite vyvoláva.

24. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie veci odvolacím súdom bolo správne, keďže na zistený skutkový stav správne aplikoval príslušné ustanovenie Občianskeho zákonníka o dobrej viere držiteľa a dospel k správne mu právne mu názoru, podľa ktorého žalobkyňa a jej manžel nemohli nadobudnúť sporný pozemok do vlastníctva vydržaním. Žalobkyňa napadla dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto jej dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 C. s. p. zamietol.

25. O trovách dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalovaným úspešným v dovolacom konaní priznal ich plnú náhradu, a to uložením povinnosti žalobkyni zaplatiť náhradu týchto trov s tým, že o výške náhrady rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením (§ 262 ods. 1 a 2 C. s. p.).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.